

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.
Vredništvo in opravištvo sta na mestnem trgu št. 10.

Nekoliko besedi cerkv. pevcem in njih vodjam.

Necega dné gledal je naš Izveličar z Oljske gore tje doli na nesrečni Jeruzalem in solze so se potakale iz njegovih svetih oči. Kmalu potem šel je v tempelj in pri vhodu ugleda Sin božji pohujšanje na svetem kraji: in tû se spremeni njegova otožnost v britko ostrôbo, žalostna beseda postane najhujše očitjanje. Gospod, ki je zgolj miloba, graja one skrunjevalce, preobrne mize menjalcev, zapodi z bičem kupovalce in prodajalce ter veli sè sveto jezo; „Spravite to vûn in ne delajte hiše mojega očeta prodajal-nico!“ „Moja hiša bodi hiša molitve!“ Tako strogega pokaže se nam Izveličar, kadar mora gledati pohujšanje na svetem kraji — in vendar je našel skrunjevalce tempeljna le v veži nevernikov — in je bil tempelj samo temna predpodoba hiš božjih nove zaveze, v katerih večna lučica pred taberna-kelnjom gori. O da bi se ne dalo govoriti o pohujšanji v katoliških cerkvah in da bi ne bilo treba omenjati napak, kakoršne se nahajajo sim ter tje po cerkvenih korih.

V naslednjih vrsticah *) hočemo govoriti o zgodovini cerkv. petja, o nje-govem spridenji, in kako bi se dalo zopet zboljšati.

1. Najveličastnejše, kar človek storiti more, je, da moli svojega Stvarnika. Najslovesnejša oblika molitve pa je peta molitev, sveta pesen, in najvišja stopnja svete glasbe je liturgično petje pri sv. daritvi.

„Že za Mojzesa delil se je duhovenski blagoslov in skrinja zaveze vzdigovala in postavljala med petjem in bučanjem tromb. Ko je potem Samuel kot veliki duhoven in sodnik izraelsko ljudstvo vodil, bili so učenci njegove preroške šole, ki so v pevskih zborih okoli svetega šotoru Bogu hvalo prepevali. Prišel je David; izbral je izmed množice levitov 4000 pevcev, postavil jim večih pevskih učiteljev, on sam pa prevzel vrhovno vodstvo. Sveta pesmarica pa, katero je 24 zborom v roke dal, bil je psalter. Kolikorkrat je v Jeruza-lem zjutraj solnce zasijalo ali zvečer za Sionsko goro zahajalo, slišali so se pri jutranji in večerni daritvi psalmi; posebno slovesnô pa se je čul ob mlajih in najvišjih praznikih (pascha, binkošti, praznik šotorov) veliki halleluja (ps. 112 — 117) in kadar je na praznik šotorov Hosanna (t. j. „reši“) zadonelo,

*) Po knjižici, katero je izdal č. g. Ant. Hauser, katehet in tajnik Cec. društva v Avgsburg-u pod naslovom: „Ein Wort an kath. Kirchensänger und deren Chordirigenten“.

je ljudstvo radostno mahalo z mlaji, da se je slišalo šumenje po razsvitljenem svetišči. Na liturgično popevanje psalmov je ljudstvo vzdigovalo roke ali na tla poklekovalo ter odgovarjalo z daleč donečim Amen-om. Zunaj službe božje pa na njegovih ustnicah svete pesni nikdar niso potihnile, takó, da so se vedno slišale na preddvoru tempeljna, po hišah, cestah in na polji. *)

Jezus Kristus, kateri je prišel izpolnit postavo in pravico, svetega petja nij odpravil, marveč ga z novega potrdil — in gotovo, ta misel: da je večna beseda sama sè svojim blaženim jezikom od najnežnejše deške starosti dalje psalme prepevala, ta misel edina že psalmom daje neko novo čarobnost in bi nas morala navduševati k prepevanju psalmov. Dà, naš Izveličar je prepeval psalme vse svoje žive dni, in ko je bil blizo svoje smrti, ter zadnji četrtek daritev nove zaveze postavil, — slišali so se zopet psalmi pri tej najsvetejši svečanosti. Velikonočna večerja stare zaveze bila je pripravljanje k prvi sveti maši; za njo predpisane pesni (psalm 112. do 117.)**) so bile namenjene za „veliki četrtek“. Kristus je bil v dvorani zadnje večerje pevovodja in ob enem celebrant, sveti apostoli so bili njegovi cerkveni pevci, glasba bila je koralno petje starega zakona. Tako je hotel Sin božji tudi cerkvenim pevcem nove zaveze, katero je on sam sklenil, postati predpoda in vzor pevca pred altarjem in na koru. — Petje pevcev stare zaveze bilo je čestokrat le z ustnicami, s katerimi srce nij prepevalo. Zató toži Gospod: „To ljudstvo me moli samo z ustnicami, njih srce pak je daleč od mene“. Cerkvenim pevcem nove zaveze pa veljajo besede: „Prišla bode ura, in že je tû, ko bodo pravi častilci očeta molili v duhu in v resnici“.

Zvesti ukazu apostola, psalme in pesni in himne prepevati in Boga hvaliti v svojem srci, prepevali so prvi kristijani v katakombah svoje psalme in tako „očeta molili v duhu in v resnici“. Melodije bile so pač bistveno enake s petjem v tempeljnu stare zaveze; sveta glasba stare cerkve bilo je enoglasno koralno petje. Eden ali več jih je prepevalo svete pesni, med tem, ko so zbrani verniki poslušali in le h konci tudi zapeli, velikokrat z razprostrtimi rokami ali z do tál pobešenim obrazom. Ginljiv je pač moral biti vtis cerkvenega petja v prvih stoletjih. Dostoverná priča — sveti Avguštin — ga nam popisuje: „Kako sem se jokal pri tvojih himnah in pesnih, o Bog! v srcu ginjen od besed, ki jih je tvoja cerkev tako milo prepevala; solze sem pretakal, in kako dobro mi je to délo!“ Zlasti novo ustanovljeni samostani so bili ob enem pevske šole nove zaveze. Nikdar od tega časa, niti po dnevu niti po noči, nij utihnila Davidova harpa, petje psalmov. Celó čez cerkveni prag so se zasejale svete pesni. Sv. Jeronim je slišal okoli Betlehema žnjice na polji psalme in alleluja prepevati in že otroci so se jih učili. Tudi drugi cerkveni očetje ne morejo prehvaliti petja psalmov. Sv. Ambrozij n. pr. je pisal pred 1400 leti: „Psalmi so splošni jezik krščanskega ljudstva, oni so glas sv. cerkve in daleč doneče spoznanje vere. Psalm pozdravlja zaznavo zarje, psalm je jek razbrnečega večera, prepeva ga cesar in prostak. Sliši se v cerkvi in domá; brez truda ga vsak razumé“.

(Dalje prih.)

*) „Die Psalmen“ von dr. Maurus Wolter.

**) Sim spadajo psalmi za naše večernice: Laudati pueri, Laudate Dominum, In exitu.

Spremenljive pevske molitve pri sv. maši

ob nedeljah in zapovedanih praznikih l. 1884. (po direktoriji ljubljanske škofije.)

(Dalje.)

7. septembra. *Dom. XIV. p. Pent.* Osmina praznika sv. Angeljev varuhov. (*Dies oct. Ss. Angelorum Cust.*) dup.

Vse, kakor v praznik dné 31. avgusta, stran 67.

8. septembra. Rojstvo B. D. Marije. (*Nativitatis B. M. V.*) dup. 2. cl. *cum Oct.*

Introitus.

Salve, sancta Parens, enixa puérpera Regem: qui coelum terrámque regit in saecula saeculorum. Ps. Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. V. Gloria Patri. Ton. II.

Češčena bodi, sveta mati, ki si rodila Kralja; kateri nebo in zemljo vlada na vekov veke. *Ps.* Iz srca mi vrè dobra beseda: svojo pesen pojem Kralju. *V.* Čast Očetu. *Ton II.*

Graduale.

Benedicta et venerábilis es, Virgo Maria: quae sine tactu pudóris invénta es Mater Salvatóris. V. Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit viscera, factus homo. Alleluja, alleluja. V. Felix es, sacra Virgo Maria, et omni laude digníssima: quia ex te ortus est sol justítiae, Christus Deus noster. Alleluja.

Blažena in častitljiva si, Devica Marija; katera si bila brez moža spoznana Materjo Izveličarja. *V.* O Devica, božja porodnica, on, katerega ves svet ne obseže, se je zaklenil v tvoje naročje, ko je človek postal. Alleluja, alleluja. *V.* Srečna si, sveta Devica Marija, in vse hvale popolnem vredna: kajti iz tebe je izšlo solnce pravice, Kristus naš Bog. Alleluja.

Offertorium.

Beáta es, Virgo Maria, quae ómnium portásti Creatórem: genuísti qui te fecit, et in aetérnum pérmanes virgo.

Blagor tebi, Devica Marija, ki si nosila vsih Stvarnika: rodila si ga, ki te je vstvaril in vekomaj ostanesh Devica.

Communio.

Beáta viscera Mariae Virginis, quae portavérunt aetérni Patris Filium.

Blagor telesu Marije Device, katero je nosilo Sinu večnega Očeta.

14. septembra. *Dom. XV. p. Pent.* Sv. Ime Marijino. (*Ss. Nominis Mariae*) dup. 2. cl.

Introitus.

Vultum tuum deprecabúntur omnes divites plebis: adducéntur Regi vírgines post eam: próximae ejus adducéntur tibi in laetítia et exultatióne. Ps. Eructávit cor meum verbum bonum: dico ego ópera mea Regi. V. Gloria Patri. Ton II.

Tvoj obraz bodo prosili vsi bogati izmed ljudstva: peljale se bodo za njo device h Kralju: nje družice bodo k tebi peljane z veseljem in radovanjem. *Ps.* Iz srca mi vrè dobra beseda: svojo pesen pojem Kralju. *V.* Čast Očetu. *Ton II.*

Graduale.

Benedicta et venerábilis es, Virgo Maria: quae sine tactu pudóris invénta es Mater Salvatóris. V. Virgo Dei Génitrix, quem totus non capit orbis, in tua se clausit viscera, factus homo. Alleluja, alleluja. V. Post partum in violáta permansisti: Dei Génitrix, intercéde pro nobis. Alleluja.

Blažena in častitljiva si, Devica Marija, katera si bila brez moža spoznana Materjo Izveličarja. *V.* O Devica, božja porodnica, on, katerega ves svet ne obseže, se je zaklenil v tvoje naročje, ko je človek postal. Alleluja, alleluja. *V.* Po porodu si neoskrunjena ostala: božja porodnica, prosi za nas. Alleluja.

Offertorium.

Ave Maria, Grátia plena: Dóminus tecum: benedicta tu in muliéribus, et benedictus fructus ventris tui.

Češčena Marija, milosti polna: Gospod je s taboj: blažena si med ženami, in blažen je sad tvojeja telesa.

Communio.

Beata viscera Mariae Virginis, quae portaverunt aeterni Patris Filium

Blagor telesu Marije Device, katero je nosilo Sinu večnega Očeta.

21. septembra. Dom. XVI. p. Pent. Sv. Matej, apostol in evangelist. (S. Matthaei Ap. et. Ev.) dup. 2. cl.

Introitus.

Os justi meditabitur sapientiam, et lingua ejus loquetur judicium: lex Dei ejus in corde ipsius. Ps. Noli aemulari in malignantibus; neque zelaveris facientes iniquitatem. V. Gloria Patri. Ton. VI.

Usta pravičnega bodo govorila modrost, in njegov jezik bode izrekoval sodbo: postava njegovega Boga je v njega srcu. Ps. Nikar se ne srdi nad hudobnimi: in ne vнемaj se nad hudodelniki. V. Čast Očetu. Ton VI.

Graduale.

Beatus vir qui timet Dominum: in mandatis ejus cupit nimis. V. Potens in terra erit semen ejus: generatio rectorum benedicetur. Alleluja, alleluja. V. Te gloriosus Apostolorum chorus laudat, Domine. Alleluja.

Blagor mu, kateri se boji Gospoda: prav veliko dopadajenje ima nad njegovimi zapovedmi. V. Mogočen bode na zemlji njega zarod: rod pravičnih bode oblagodarjen. Alleluja, alleluja. V. Tebe hvali slavni zbor apostolov, o Gospod. Alleluja.

Offertorium.

Posuisti, Domine, in capite ejus coronam de lapide pretioso: vitam petiit a te, et tribuisti ei, alleluja.

Položil si mu, o Gospod, na glavo krono iz druzega kamena: življenja te je prosil, in dal si mu ga, alleluja.

Communio.

Magna est gloria ejus in salutari tuo: gloriam et magnum decorem impones super eum Domine.

Velika je njegova slava v tvoji blagosti: slavo in veliko lepoto bodeš nanj djal, o Gospod.

28. septembra. Dom. XVII. p. Pent. Sedem žalosti B. D. M. (Sept. Dolor B. M. V.) dup. maj.

Introitus.

Stabant juxta crucem Jesu mater ejus, et soror matris ejus Maria Cleophae, et Salome, et Maria Magdalene. V. Mulier, ecce filius tuus, dixit Jesus: ad discipulum autem: Ecce mater tua. V. Gloria Patri. Ton. IV.

Stale so poleg križa Jezusovega njega mati, in sestra njegove matere Marija Kleofova, in Saloma, in Marija Magdalena. V. Zena, glej, tvoj sin, je rekel Jezus: učencu pa: Glej, tvoja mati. V. Čast Očetu. Ton IV.

Graduale.

Dolorosa et lacrymabilis es, Virgo Maria, stans juxta Crucem Domini Jesu Filii tui Redemptoris. V. Virgo Dei Genitrix, quem totus non capit orbis, hic Crucis fert supplicium vitae factus homo. Alleluja, alleluja. V. Stabat sancta Maria, coeli Regina, et mundi Domina, juxta Crucem Domini nostri Jesu Christi dolorosa. Alleluja.

Žalostna in objokovanja vredna si, o Devica Marija, stoječa poleg križa gospoda Jezusa, Sina svojega Odrašenika. V. Devica, božja porodnica, katerega ves svet ne obseže, on prenaša smertno kazen križa, ko je človek postal. Alleluja, alleluja. V. Stala je sveta Marija, nebes kraljica in gospa svetá, poleg križa Gospoda našega Jezusa Krista — žalostna. Alleluja.

Sequentia.

Stabat mater dolorosa etc.

Žalostna je mati stala i. t. d. (kakor se nahaja po raznih molitvenih in pevskih knjigah).

Offertorium.

Recordare, Virgo Mater Dei, dum steteris in conspectu Domini, ut loquaris pro nobis bona, et ut avertas indignationem suam a nobis.

Spomni se, o Devica, Mati božja, kadar bodeš stala pred obličjem Gospodovem, da bodeš dobro govorila za nas, in da bodeš od nas odvrnila njegovo nevoljo.

Communio.

*Felices sensus beatae Mariae Virginis,
qui sine morte meruerunt martyrii palmam
sub Cruce Domini.*

Srečna čutila svete Device Marije, ka-
tera so brez smrti zaslužila palmo mučeništva
pod križem Gospodovem.

(Dalje prih.)

D o p i s i.

— **Iz Ljubljane.** — Dne 23. julija daroval je č. g. Albin Illowsky v ljubljanski cerkvi presv. Srca Jezusovega prvo sv. mašo. Kāj dobro jo je bil zadel gospod novomašnik, da si je bil izbral to cerkev za svoj „najlepši dan“. Saj v tej cerkvi tekmujejo vse umetnije med seboj, katera bi bolj povelečevala Onega, ki si je v njej svoj šotor postavil: veličastna zgradba, krasna okna s slikanim steklom, prelepi altar z enako opravo okusno in pravilno okinčan, cerkvenih oblačil umetno vezenje, čisto izdelane svete posode — vse to je že vredno božjega hrama ter vzbuja duha ubozega zemljaka k pobožnosti. A kar je navzoče pri prvi novi maši v tej cerkvi še posebno veselo iznenadilo, bilo je lepo liturgično petje. In prav to je povod, da „Cerkv. Glasbenik“ svojim čitateljem omenja svečanost od 23. julija.

Pela se je Schweitzer-jeva maša „*Infantis Jesu*“ čisto in v pravem tempo; introitus „*Sacerdotes Dei*“, graduale „*Inveni David*“, offertorium „*Veritas mea*“ in comunio „*Domine quinque talenta*“ — vse, „*sicut jacet in missali*“ in tako dobro, da smo se kar čudili. Nek gospod-veščak, čigar natančnost in fini okus je obče znan, odgovoril mi je na moje vprašanje o tem petji: „Vse je bilo prav dobro; à *introita* v Ljubljani še nikdar nisem slišal lepše peti“. Kdo pa je pel? Mar izbrani najboljši ljubljanski pevci? — Ne; pele so deklice iz sirotišča pod vodstvom g. R. Burgarell-a. Dolžnost nam je, da očitno tu pohvalimo vrle pevke in čestitamo njihovemu gosp. pevovodji, kateri je navzlic pičlemu prostemu času v tako kratki dobi iz tako nežnega „materiala“ vstvaril za cerkev presv. Srca Jezusovega dobro izvežban pevski zbor. Posebno priznanje pa gré g. Burgarellu še za to, da vadi svoj zbor tako peti: da se ves tekst popolnem razumé, kar sv. cerkev odločno zahteva n. pr.: „*In ecclesiastico cantu illud imprimis curandum est, ut verba perfecte planeque intelligentur*“ etc. Vsa čast pa tudi vodstvu nove cerkve čč. gg. oo. Lazaristom, kateri vneta za lepoto hiše božje, skrbé tudi za lepo pravilno petje, „*quo populi intelligentia erudiri valeat et religiosa pietas ac devotionis moderatio, piorum auditorum mentes ad divinae majestatis cultum et coelestia desideria excitari queant*“. Vidi se zopet, kar smo že tolikrat rekli, in kar še enkrat povdarjamo: da se mnogo, neverjetno veliko, dá za zboljšanje cerkvenega petja storiti, kadar z razumnostjo in pridnostjo, ter brez abotnih predsodkov vzajemno v ta namen delajo pevci, pevovodja in cerkveni predstojniki. — *Ite et facite similiter!*

— **Z Gorenjskega.** — „Raca na vodi“! Kaj vendar mislijo Ljubljanci? — zaklical sem glasno, ko sem čital, da jih je volja na „oder“ spraviti Mozartovo „*Krönungsmesse*“ v C-dur. Je li to odgovor na kratek dopis iz Gradca o novoimenovanem knezoškofu (gl. „*Fl. Bl. für kath. K. M.*“, st. 79), da bodo tu „daleč dospelo reformo cerkv. glasbe sijajno dovršili?“ Ali je mar le časnikarska „raca“ — če tudi ne na vodi? — Bodi si, kakor že hoče; nevolja me je obsla, vsedel sem se in (sicer prepozno) povedati hočem čitateljem „*Cerkv. Gl-a*“, kaj veščaki menijo o Mozartovi „prekrasni *Krönungsmesse*“. Ne moja malenkost, ampak veščaki, pravim, izmed kojih izberem le dva, namreč Ottona Jahna, ki je o Mozartu imenitno kritično delo v 4 zvezkih spisal, in dr. Witta, o katerem smo vendar vsi pripricani, da vé dobro razsoditi, kakošna glasba je za cerkev, in kakošna nij zanjo.

Dr. Witt je spisal v svojih „*Fl. Bl. für kath. K. M.*“, l. 1871., št. 2., članek pod naslovom: „*Eine Messe aus „Cosi fan tutte“ von Mozart*“. Iz tega članka hočem nekoliko

posneti, da bodo čitatelji vedeli sami oceniti „prekrasno Krönungsmesse?“ — V zbirki K. Zulehner-ja v Mogunciji (piše O. Jahn) bila je maša v C-dur, katera je nosila imé Mozartovo in je bila zaznamovana za tako zvano „Krönungsmesse“. Ta maša je nenavadna prikazen; vsi stavki so razen „Credo-a“ več ali manj iz Mozartove opere „Cosi fan tutte“, s tem razločkom, da so bili tonovi načini in instrumentacija spremenjena, tù pa tam kak glas pridejan ali izpuščen, in sicer tako:

„Kyrie“ je trospev „Soave sia il vento“ v C-dur preložen, brez pihal razen dveh flavt; privzel se je še tenor, kateri brez lastnega značaja samo harmonijo za 4glasni zbor dopolnjuje. „Christe eleison“ je prvi stavek dvospava: „Ah guarda sorella“, v G-dur preložen, za sopran in tenor, z 2 oboama in 2 rogama, tù pa tam skrajšan; tudi je ritornel na konec postavljen. Tekst tega dvospava se glasi: „Glej sestra, lica žaré kakor rože, oči hrepené po ljubezni. O sestra, té oči, ta usta i. t. d.“ In tako gré dalje do: „O Amor, kako se mi trese in trepeče srce i. t. d.“

V začetku „Gloria-e“ se nahajajo poleg malo, posebej izmišljenih taktov, motivi iz prvega zbora drugega finala; pri „gratias agimus“ je prvih 70 taktov iz arije „Smanie implacabili“ porabljenih za sopran-solo s tekstom: „Strah, muka in grenka skrb mi gloje srce i. t. d.“ — „Qui tollis“ je sedem novo izumljenih taktov, toda pri „Miserere“ se prikažejo štirje takti iz prvega finala do konec tega stavka. „Quoniam tu solus“ do sklepa „Gloria-e“ je trospev „Una bella serenata“ brez popravka; le kadar „tutti“ pojó, se pridruži še 4. glas; konečnega ritornela manjka. Tekst tega trospeva pa se glasi: „Ha, pri glasu sladkih pesen bom Amorju daroval. Čaše pa naj žvenketajo polne poštenega vina iz Cipre . . . Dà, sè šalo, pijačo in poljubi posvetiti se hočemo ljubezni“.

„Sanctus“ in „Hosana“ sta za 6 taktov skrajšani, v C-dur prestavljeni „Andante“ prvega finala „Dove son“, s tem razločkom, da so glasovi z ozirom na tekst nekoliko drugače vravnani. Prvotni tekst se glasi: „Káko čutje! z novega mi solnce lepše sije. Je-li to Pallada? Je-li Citéra? Ha, draga, glej, prisežem, da le za tebe bodem živel i. t. d.“

„Benedictus“ je dvospjev z zborom (Secondante) v F-dur preložen, spremljevan od instrumentov sè strunami, flavtami in oboami; zbor „vdari“ z Hosanno. Prvotni tekst se glasi: „Nosite z lahnim zefirom, ah moja ljubeznjivo prošnja; laskavo igrajte se ž njenim čelom, in omečajte ji kamenito srce! i. t. d.“ „Agnus Dei“ začenja se z 11 izvirnimi takti; sledí jim iz 2. finala „Idol mio“, pri kojim je Despinina partija izpuščena. Prvotni tekst je le-ta: „Moreš mi li, o dragi, odpustiti? Glej solze grenkega kesanja; ah osramotena prisežem ti še enkrat, le tvoje je srce moje i. t. d.“

„Dona nobis“ je konečni ensemble opere z naslednjim tekstom, ki ga tù v nemškem jeziku podajamo: „Selig, war im Liebesbunde, sanft aus des Geliebten Munde, in der frohen Schäferstunde, leicht vergiesst der Untreu Schmerz. Wir küssen, lachen, sich das Leben froh zu machen etc.“

Zadosti je; vsak si sam svojo sodbo naredi o tej „Krönungsmesse“, ki je le „kro-nana neumnost“. Otto Jahn († l. 1869.), ki ni bil niti cecilijanec, niti duhovnik, niti katoličan, imenuje to porabo opere za cerkev „eine das Gefühl empörende Accomodation“.

In ta iz opere „Cosi fan tutte“ posneta „Krönungsmesse“ naj bi se v sedanjem času v Ljubljani „predavala“ v cerkvi? — Ako kdo hoče koncert imeti, naj si ga napravi, kakor po navadi, v bližnji „reduti“. Cerkev je hiša božja, a ne hiša — nesramnosti! — Sem li preveč rekel? — Nikakor! V operi „Cosi fan tutte“ se zagovarja popolnem gola nasladnost: „Männerschwüre, Weibertreue sind . . . Scherz . . . Selig wer . . . in der frohen Schäferstunde leicht vergiesst der Untreu Schmerz“. — To, se vé da, nij bilo brez vpljiva na skladbo. Tù je vse „Scherz“ — toraj tudi maša (!). Ne mora li, tudi če poslušalci (ljubljski) opere ne poznajo, nasladnost skrivaj v njihova srca kapljati? In kolik škandal! ako jim je znana? Tù ne veljá nikakoršen izgovor. —j—

Dostavek vredništva. Po časnikih naznanjena maša, ki se je pela in godla dné 27. julija v tukajšnji cerkvi sv. Jakoba, nij bila „Krönungsmesse“, ampak bila je po Wittovem zapisniku 15. Mozart-ova maša od l. 1779.; po André-u 22.; Aleksander

Ulibiše (Nouvelle biographie de Mozart . . . et l'analyse des principales oeuvres de Mozart. Moscou 1843) jo je postavil pod št. 1. Pisana je za 4 glase, 2 gosli, 2 oboi, 2 roga, 2 trombi in pavke, 3 posavne in orgle. (Pavk pri sv. Jakobu nismo slišali, — à tudi orgel ne.) Začetek nij tak, kakoršen pri „Krönungsmesse“, ki ste jo popisali, ampak:

Iz teh malo not jo bode te spoznali kot staro znanko, s katero so se l. 1869. — 1871. tudi v stolnici „ponašali“, pa so jo zdaj popolnem škartirali. In to je bilo prav; naj bi je tudi pri sv. Jakobu ne bili na dan spravili. Mojster Witt piše o njej (Musica sacra, 1875, Nr. 3): „Diese Messe ist eine der weltlichsten, gefallsüchtigsten, lustigsten. Trotz des so schönen Agnus Dei — dessen herrliche Melodie weltberühmt ist, kann ich sie unter die am wenigsten zu empfehlenden rechnen“. Otto Jahn pa pravi o njej: „Mozart zeigt sich hier wie in der Hofuniform, in der er zwar auch mit Anstand sich zu bewegen versteht, die aber den eigentlichen Menschen mehr verkleidet, als bekleidet“. Ulibiše v to Mozart-ovo C-dur mašo imenuje: „Eine der bekanntesten, wenn auch nicht gediegensten Messen Mozarts“.

Da pa vsakemu damo, kar mu po pravici gré, radi pripoznamo, da je bila tehnična izpeljava Pseudo-Krönungs-maše prav dobra, — sad mnogega truda, ki je bil vreden skladbe bolj cerkvene, nego je bila ta. Naj bi se bili, ako je že Mozart moral biti, rajši naučili njegove 8. maše (24. junija 1774) v F-dur, ali pa 9. maše (8. avg. 1774) v D-dur, ker ste liturgični ter gledé kontrapunkta in lepote prvi izmed Mozartovih maš.

— **Na Dunaji**, 26. julija. — (Občni zbor cerkveno-glasbenega društva sv. Ambrozija.) Kot vsako leto o poletnem času, tako se je vršil tudi letos 8. julija občni zbor društva sv. Ambrozija po vspredu, naznanjenem v „Cerkv. Glasbeniku“ zadnji številki. Naj bolj znamenita točka obravnav bila je o razmerji društvenega kora do društva, o njegovih pravicah in dolžnostih. Dali so mu ime: „Chor-Akademie des Ambrosius-Vereines“. Uže ime to naznanja smoter, ki ga ima društvo s korom: po izvrstnih produkcijah blažiti, učiti, širiti pravo cerkveno glasbo, pridobivati jej vedno več prijateljev. Društvo zasebno brez postavodajalne oblasti družega tudi ne more. Dovolj je, da kaže z lepim vzgledom, kakó je treba spolnovati cerkvene zapovedi te vrste, à ob enem gladiti pot višji oblasti, da postavi zopet v veljavo, kedar se jej bo primerno zdelo, obstoječe zapovedi, ki se iz raznih vzrokov niso spolnovale in katerih prestopke je molče prezirala. *)

Društvo tedaj, po tem soditi, posebno pozornost obrača na večje kore, vzlasti v glavnem mestu, od koder naj se žarki svitlobe razlivajo po okrožji: če je dobljena trdnjava, podati se morajo tudi trdnjavice. In v tem obziru ima društvo zabilježiti lep napredek. Veliko novih močé iz prvih tukajšnjih cerkvenih korov, pridružilo se je društvu kot sodelujoči udje. Primerjaj vspredu (Glasb. 7. šte. zadnjo stran) šte. 5: Preyer Gottfried je stolni kapelnik pri sv. Štefanu; šte. 7: Bibl Rudolf je c. k. dvorni organist; št. 8: Krenn Franc, profesor na tukajšnjem konservatoriji, vodi petje pri sv. Mihaelu. Da bi se le tudi v svojej „praksi“ ravnali vedno po cerkvenih določilih.

Petja v votivni cerkvi, katero je predavala društvena „akademija“, mi ni kritikovati. Kratko poročilo čital si lahko v „Vaterlanda“ 188. številki.

*) Isto velja o mojem poročilu gledé godbe velikega tedna. Govoril sem v tej zadevi s tajnikom tukajšnjega društva, ki mi je dejal, da omenjeni „consensus“ je le „toleratus“. Kaj ne, kaj vse se ne mora trpeti gledé cerkvene glasbe? Pis.

Pogrešali smo par toček koral, katerega se splošno Dunajčanje jako bojé, kajti redko ga je čuti.

Vse drugače pa so zanj vneti nemški Tirolci. Prijatelj Tirolec mi je pravil, da se tam v prav mnogih, tudi majhnih župnijskih občinah, prepeva pri slovesni službi Božji. Ljudstvo s početka sicer tudi tam ni bilo posebno vneto, ali sedaj gori zanj. Vzlasti velja to o Briksenški škofiji, v katerej je s posebnim razglasom, izdanim krog letošnje Vel. noči, zaukazano, pri slovesni službi Božji peti — koral in ob enem določene knjige koralne, katere naj ima vsaka župnijska cerkev. Več dotičnih knjig, morebiti celo vse, omenil je „Cerkv. Glasb.“ v 7. štef. t. l. v dopisu iz Ljubljane. Gotovo je, da ni takó težko priučiti se tudi pevcem na deželi toliko koral, da se more zadostiti cerkvenim zakonom. Morebiti bi se vstreglo tudi čitateljem „Glasb.“, ko bi priobčili dotične določbe Briksenškega škofijstva. Poročal je o njih svoj čas tudi „Vaterland“ in tirolski listi.

L.

Razne reči.

— Glavnega predsednika ameriškanskega Cec. društva, g. prof. Singenberger-ja so dné 7. junija sv. oče Leon XIII. v posebni advijenci zaslíšali, ki je trajala pol ure. Sv. oče so se zeló zanimali za napredek cecil. društva, radi sprejeli Singenberger-jeva glasbenika „Cäcilia“ (nemški) in „Echo“ (angleški) ter konečno obdarovali g. Singenberger-ja z 8 velikimi srebrnimi svetinjami — zanj, za njegovo soprogo in 6 otrok.

— Preč. kapiteljski vikariat škofije briksenške je pred kratkem razposlal duhovnijam ukaz, s katerim vpeljavo rimskega koralnega petja svetnim cerkvam zapoveduje. Že ranjki škof Janez je hotel želji rajnega Pija IX. in sedanjega sv. očeta Leona XIII. gledé cerkv. petja ustreči, zato je „po resnim premišljevanji in posvetovanji sê svojo škofovsko močjo“ dné 13. marcija t. l. določil in ukazal, „da se v vsih svetnih cerkvah škofije Briksenške vpelje rimski koral“. To določbo izvršiti mil. škofu Janezu nij bilo dano, ker ga je smrt prehitela. Kap. vikariat spoznal je toraj svojo dolžnost, da storí, kar je bil ranjki Laiss namenil. Po tem ukazu se ima rimski koral v briksenški stolnici že to jesen z novim šolskim letom vpeljati. Za druge cerkve, zlasti na deželi, obrok nij natanko postavljen, à gg. dušnim pastirjem je naročeno, naj se nikar ne obotavljajo z vpeljavo koral, marveč naj delajo takoj dotične priprave; naj kupijo najpred na cerkvene stroške pri Pustetu v Ratisboni izšle koralne knjige, katerih najjemenitnejše so: Graduale de tempore et de sanctis; Kyriale sive ordinarium Missae; Organum ad Kyriale; Vesperale Romanum; Organum ad Vesperale; Processionale Romanum; Officium Defunctorum. Dalje pravi ukaz, da naj duhovni pastirji po svoji moči skrbé, da se pevci koral, tudi vadijo in prav naučé. Ker glavni del tega podučevanja pripada pevskim vodjem in orglavcem, naj se le-tem izroči po en iztis tega ukaza. Ob enem se priporoča gg. duhovnom, naj pevskim vodijem in orglavcem pri tem poslu radi pomagajo, prijazno razlagajo, da se tako za namene apostolskega prestola pridobé. — Bi-li mar tudi pri nas ne potrebovali enacega ukaza?

— Začetek orglarske šole za prihodnje šolsko leto 1884/5. bode sredo, dné 1. oktobra ob 9. uri dopoludne. — Novi učenci naj bodejo podučeni vsaj v predmetih ljudske šole, tudi nekoliko glasbenega znanja se želí; vsakako se še zahteva popolnem lepo obnašanje, trdno zdravje, zlasti občutljiva ušesa.

— Pevska skušnja za dečke pri čč. oo. frančiškanih v Ljubljani bode dné 13. septembra ob 10. uri dopoludne.

— Celó nekatoliški Angleži vedó ceniti prvaka cerkvenih skladateljev Palestrine. Tako n. pr. je društvo „Bach Choir“ dné 26. marca pod vodstvom Ottona Goldschmidta, čigar soproga nekđaj dobro znana pevka Jenny Lind v zboru sodeluje, Palestrino glasno Missa „Assumpta est Maria“ pelo. Tudi mašo „Papae Marcelli“ je društvo že večkrat na dan spravilo.

— V Berolinu podpisujejo prošnjo do policijskega predsedništva, da bi se igranje na glasoviru omejilo na gotove ure. Bi bilo tudi drugod dobro, n. pr. v Ljubljani in Zagrebu, kjer pokoja željne ušesa nikdar, niti po noči, počivati ne morejo.

Pridana je listu 9. štef. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.